

Teemasessio: Opettajuus/johtajuus

Holma Aulikki, FM, tutkimus- ja kehityspäällikkö

Hyrkkänen Ursula, FT, koulutus­päällikkö

Turun ammattikorkeakoulu

Opetuksen, oppimisen ja T&K&I-toiminnan integraatioon muutoslaboratorion avulla

Ammattikorkeakouluja koskevassa tutkimuksessa on tunnistettu opettajan työn muutos yhdeksi keskeisimmistä haasteista. Muutostarpeet nousevat ammattikorkeakoulun tehtäväalueesta, jossa varsinkin korkeakouluopetuksen, oppimisen ja T&K&I-toiminnan integraatio edellyttää työtapojen ja toimintamallien uudistamista. Tämä ei kuitenkaan vielä riitä: muutoksen aikaansaamisessa tarvitaan myös sopivia työkaluja. Turun ammattikorkeakoulussa kehittämismenetelmäksi valittiin opetuksen muutoslaboratorio.

Ammattikorkeakoulun opettajien työ edellyttää vankkaa verkostoitumista käytäntölähtöisten innovaatioiden synnyttämiseksi ja työelämäperusteisten oppimismenetelmien hyödyntämiseksi. Opetusmenetelmä­uudistuksissa törmätään kuitenkin toistuvasti samantyyppisiin ongelmiin. Kun menetelmiä ryhdytään uudistamaan, on kerta toisensa jälkeen todettu, että työyhteisön käytännön toimintajärjestelmä perustuu pitkälle opettaja- ja korkeakoulu­keskeisen konseptin varaan. Tällöin yhden osatekijän, kuten opettajan tai opiskelijan toiminnan, muuttaminen kokonaisuudesta erillään ”työelämä­lähtöiseksi” on käytännössä vaikeaa, koska muutosyritys törmää järjestelmätason rakenteellisiin ristiriitoihin. Haasteena onkin rakentaa sellainen uusi toimintakonsepti, joka ratkaisee systemiset ristiriidat ja vastaa samalla uusiin vaatimuksiin.

Kompleksisten ongelmien ratkaisemisessa kaivataan opettajien aktiivista panosta ja heidän omasta kokemuksestaan nousevia oivalluksia. Tarvitaan myös kurinalaisia, systemaattisia työkaluja niiden toteuttamiseksi työyhteisössä. Turun ammattikorkeakoulun tietoliikenteen ja sähköisen kaupan yksikössä käynnistettiin kehittämisprosessi, jossa hyödynnettiin muutoslaboratorio­menetelmää T&K&I-toiminnan ja opetuksen integroimiseksi entistä saumattomammin toisiinsa.

Kymmenen opettajan ryhmä tuotti prosessissa kaksi konseptiuudistusta. Ryhmä määritteli mallin (1), jonka avulla T&K&I-toiminta liitetään luontevaksi osaksi kaikkien opettajien työtä. Toiseksi ryhmä määritteli mallin (2), jonka avulla jäsen­nettiin T&K&I-toiminnan käytännön toteutus sekä suurten monivuotisten hankkeiden että pienten, joustavuutta edellyttävien kehitysprojektien toteutuksen osalta siten, että ne voidaan sujuvasti kytkeä opettajan ja opiskelijan käytännön työhön.

Lähteet:

Engeström, Y. & Virkkunen, J. 2007. Muutoslaboratorio – kehittävän työntutkimuksen uusi vaihe. Teoksessa E. Ramstad & T. Alasoini (toim.) Työelämän tutkimusavusteinen kehittäminen Suomessa. Lähestymistapoja, menetelmiä, kokemuksia, tulevaisuuden haasteita. Helsinki: Tykes. Raportteja 53, 67-88.

Holma, A. 2006. Developmental Transition by the Collaboration between the University and Regional ICT industry cluster – A Boundary-crossing Experiment for Knowledge Creation and Transfer. In: Improving Quality in Teaching and Learning: Developmental Work and Implementation Challenges: First European Conference on Practice-Based and Practitioner Research (ECPBR) October 19–21, 2006, Leuven, Belgium. Ed. by G. Nickmans, M. Bosmans & L. Brants. Leuven: University of Leuven, 102–103.

Holma, A. 2008. Kohti työelämälähtöistä pedagogiikkaa. Teoksessa: Holma, A., Kontio, J., Lind, K. & Suni, T. (2008), Käytännöstä koulutukseen: AMK-opettajat ammattialaan perehtymässä 2006–2007. Turun ammattikorkeakoulun raportteja 73. Turku: Turun ammattikorkeakoulu, 13–36.

Holma, A. 2007. Milloin radikaali innovaatio murtautuu esiin? Tiedon luomisen systeemiset ehdot innovaatiotoiminnassa. Teoksessa: Työtä, tietoa ja tutkimusta tänään – innovaatioita tulevaan. S. Nenonen & I. Tanskanen (toim.). Turku: Turun ammattikorkeakoulu, 39–77.

Hyrkkänen, U. 2007. Käsityksistä ajatuksen poluille: ammattikorkeakoulun tutkimus- ja kehitystoiminnan konseptin kehittäminen. Helsinki: Helsingin yliopisto. Kasvatustieteen laitoksen tutkimuksia 210.

Virkkunen, J., Ahonen, H. & Lintula, L. (toim.) 2008. Uuden toimintakonseptin kehittäminen ammattikorkeakouluun: muutoslaboratorio yhteisen kehittämisen välineenä. Helsingin ammattikorkeakoulu Stadian julkaisuja, sarja A: Tutkimukset ja raportit 13.

Virkkunen, J. & Ahonen, H. 2007. Oppiminen muutoksessa. Helsinki: Infor Oy TAT.